PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAŁGORZATA KRASNODĘBSKA-TOMKIEL

DDK- 61-9/08/BK

Warszawa, dn. 8 sierpnia 2008 r.

DECYZJA NR 13/2008

Na podstawie art. 27 ust. 2 w związku z art. 27 ust. 1 oraz art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, **Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** działanie Getin Bank S.A. z siedzibą w Katowicach, polegające na pobieraniu prowizji od wpłat gotówkowych na rachunki bankowe dokonywanych w banknotach i bilonie lub wyłącznie w bilonie, jeżeli bilonu jest powyżej 50 sztuk (w wysokości 1% pełnej kwoty wpłaty zrealizowanej w bilonie lecz min. 10 zł),
co stanowi czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów

i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 1 stycznia 2008 r.

UZASADNIENIE

W dniu 1 kwietnia 2008 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej Prezesem Urzędu, wszczął postępowanie wyjaśniające (sygn. akt: DDK-403-18/07/JO) w sprawie wstępnego ustalenia, czy instytucje finansowe oferujące konsumentom rachunki bankowe nie stosują we wzorcach umownych następujących postanowień uznanych za niedozwolone postanowienia umowne przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

1. w wyroku z dnia 1 marca 2006 r., Sygn. akt XVII Amc 93/04 o treści: *„Wypłata gotówkowa/czekiem placówce BZ WBK: Konto 24 3,00zł, Konto 24 Plus 3,00 zł, Konto 24 Prestiż 3,00 zł, Konto 24 Young 3,00 zł, Konto 24 X-stra Student 3,00 zł, Konto 24 Absolwent 3,00 zł, Konto a'vista 3,00 zł"*, poz. 1157 w prowadzonym przez Prezesa Urzędu rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone,

2. w wyroku z dnia 19 kwietnia 2006 r., Sygn. akt XVII AmC 30/05 o treści: *„Tabela Opłat i prowizji, wypłata gotówkowa do 20 000 PLN dziennie: Konto wygodne – 2 PLN; Konto Podróżne – 2 PLN, Lukas e-Konto Pro – 2 PLN”*, poz. 1170 w prowadzonym przez Prezesa Urzędu rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone,

co uzasadniałoby wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów lub podjęcie działań przewidzianych w odrębnych ustawach.

Bank w piśmie z dnia 3 października 2007 r. przekazał dokumenty żądane przez Prezesa Urzędu. W piśmie z dnia 16 października 2007 r. Prezes Urzędu wezwał Bank do uzupełnienia przekazania żądanych informacji. Bank dostosował się do wezwania pismem z dnia 29 października 2007 r.

Po dokonaniu analizy otrzymanych od Banku informacji i dokumentów Prezes Urzędu w dniu 31 stycznia 2008 r. postanowił o zamknięciu przedmiotowego postępowania wyjaśniającego uznając, iż istnieje podstawa do wszczęcia postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W dniu 20 lutego 2008 r. Prezes Urzędu wszczął na podstawie art. 49 ust. 1 w związku z art. 24 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.), postępowanie w sprawie stosowania przez Bank praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Prezes Urzędu wskazał na nieprawidłowości polegające na pobieraniu prowizji od wpłat gotówkowych na rachunki bankowe dokonywanych w banknotach i bilonie lub wyłącznie w bilonie, jeżeli bilonu jest powyżej 50 sztuk (w wysokości 1% pełnej kwoty wpłaty zrealizowanej w bilonie lecz min. 10 zł).

Do akt postępowania w sprawie stosowania przez Bank praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów włączono dokumentację zgromadzoną w toku postępowania wyjaśniającego. Bank w piśmie z dnia 10 marca 2008 r. wyjaśnił, że z dniem 1 stycznia 2008 r. usunął z wzorców umownych postanowienia dotyczące prowizji od wpłat dokonywanych w banknotach i bilonie lub wyłącznie w bilonie, jeżeli bilonu jest powyżej 50 sztuk.

W piśmie z dnia 20 lipca 2008 r. Prezes Urzędu zawiadomił Bank o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w sprawie, zapewniając - zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 10 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) - możliwość zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym. Bank skorzystał ze wspomnianego uprawnienia.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje.

Getin Bank S.A. jest spółką akcyjną z siedzibą w Katowicach zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000027116.

Analiza wzorców umownych nadesłanych przez Bank wykazała, że stosowana przez Bank *Tabela prowizji za czynności bankowe oraz opłat za inne czynności* (w części II, punkcie 1, podpunkcie 1.1, pozycji 3c, oraz podpunkcie 1.3 pozycji, 4c) przewidywała prowizję od wpłat gotówkowych na rachunki bankowe dokonywanych w banknotach i bilonie

lub wyłącznie w bilonie, jeżeli bilonu jest powyżej 50 sztuk (w wysokości 1% pełnej kwoty wpłaty zrealizowanej w bilonie lecz min. 10 zł).

Bank zmienił wzorce umów usuwając wspomnianą prowizję z taryfy opłat i prowizji oraz zaprzestał jej stosowania z dniem 1 stycznia 2008 r. Na dowód dokonania wspomnianych zmian we wzorcach umownych, Bank przekazał poświadczoną za zgodność uchwałę zarządu Banku z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie zmiany *Tabeli prowizji za czynności bankowe oraz opłat za inne czynności.*

Prezes Urzędu zważył, co następuje.

I. Ocena działań Getin Banku z siedzibą w Katowicach w aspekcie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Artykuł 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że *przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy*. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców.

W związku z powyższym, dla uznania działania przedsiębiorcy za niezgodne z zawartym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów należy wykazać, iż spełnione zostały kumulatywnie trzy następujące przesłanki:

A) kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy;

B) działanie to jest bezprawne;

C) działanie to godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Ad A)

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera legalną definicję przedsiębiorcy. Zgodnie z jej art. 4 pkt 1, pod pojęciem tym należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1905 ze zm.) oraz: a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej, b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących (…) praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.[1] Natomiast w myśl art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, przedsiębiorcą w jej rozumieniu jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Właściwą dla przedsiębiorcy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność

[1] trzeci człon definicji przedsiębiorcy zawartej w art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów [lit. c)] znajduje zastosowanie wyłącznie w postępowaniach w sprawach koncentracji;

wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ww. ustawy).

Getin Bank S.A. z siedzibą w Katowicach jest spółką prawa handlowego wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą. Nie ulega zatem wątpliwości, iż posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powoływanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Tym samym Bank przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów i jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Ad B)

Bezprawność tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Pojęcie porządek prawny obejmuje nakazy i zakazy wynikające z norm prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów.[2] Bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. *O bezprawności działania decyduje* w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego *całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego.*[3] Dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy bez znaczenia pozostaje strona podmiotowa czynu, a zatem wina sprawcy (w znaczeniu subiektywnym, oznaczającym wadliwość procesu decyzyjnego sprawcy) i stopień tej winy (umyślność bądź nieumyślność), a także świadomość istnienia naruszonych norm prawnych.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2003 r. Nr 152, poz. 1503 ze zm.), *czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta*. Przepis art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji stanowi tzw. klauzulę generalną, odsyłającą do systemu ocen i norm pozaprawnych – dobrych obyczajów oraz interesu klienta. Jak wskazuje doktryna i orzecznictwo, klauzule generalne to przepisy prawne *w których nie są dokładnie sprecyzowane wszystkie elementy składające się na hipotezę czy dyspozycję normy prawnej, a ocena konkretnego stanu faktycznego zostaje przerzucona na organ stosujący prawo*[4] oraz, że *istotą i funkcją klauzul generalnych w prawie cywilnym jest możliwość uwzględnienia w ocenie różnego rodzaju okoliczności faktycznych, które nie mogą – w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego – być według jakiegoś schematu mającego walor bezwzględny oceniane raz na zawsze i w sposób jednakowy.*[5]

Aby działanie przedsiębiorcy mogło być, w kontekście przedmiotowego postępowania, uznane za czyn nieuczciwej konkurencji, powinno spełniać przesłankę sprzeczności z *dobrymi obyczajami* i jednocześnie zagrażać lub naruszać *interes klienta*.

Pojęcie dobrych obyczajów nie jest w prawie zdefiniowane, ale podobnie jak klauzula zasad współżycia społecznego, jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań

[2] tak m.in. w jednym z ostatnich orzeczeń SOKiK z dnia 13 listopada 2007 r., XVII AmA 45/07;
[3] wyrok SN z dnia 8 maja 2002 r., I PKN 267/2001, cyt. za Lex;
[4] A. Wolter, Prawo cywilne. Zarys części ogólnej, wyd. VIII, Warszawa 1986, str. 83;
[5] orzeczenie SN z 29 marca 1979 r., III CRN 59/79, nie publ.;

doktryny.[6] Wskazuje się, że dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etyczno-moralnym, a na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego.

W zakresie określenia istoty poszanowania dobrych obyczajów orzecznictwo odwołuje się m.in. do istoty dobrego obyczaju jako szeroko rozumianego szacunku dla drugiego człowieka. Przy takim założeniu sprzeczne z dobrym obyczajem jest m.in. nierzetelne udzielanie informacji konsumentom.[7] Obowiązek informowania partnera o istotnych (z jego punktu widzenia) okolicznościach dotyczących m.in. przedmiotu świadczenia, a także powinność czynienia tego w sposób prawdziwy, rzeczowy i kompletny – jest cechą generalną prawa umów i wypływa z obowiązku lojalnego kontraktowania.[8] W doktrynie, przybliżając treść omawianego pojęcia, zwraca się także uwagę na fakt, iż wedle tradycyjnego stanowiska dobre obyczaje były oceniane z punktu widzenia zasad etycznych i moralnych, podstawą orzekania zaś miało być „poczucie godności ogółu ludzi, myślących sprawiedliwie i słusznie". Miarę tych wymogów stanowił poziom moralny właściwy godziwemu życiu zarobkowemu i gospodarczemu. Posługiwano się w tym ujęciu pewnym wzorcem w postaci przeciętnego członka danej społeczności, a także odwołaniem do pewnych wartości pożądanych i akceptowanych w obrocie rynkowym.[9] Literatura dopuszcza także dokonywanie stosownych ocen na podstawie norm środowiskowych, a więc o węższym zasięgu oddziaływania. Konsekwentnie za naruszające dobre obyczaje przyjmuje się przekroczenie postanowień zawartych w kodeksach etycznych opracowywanych dla poszczególnych grup zawodowych.[10]

Z uwagi na to, iż normy postępowania będące „dobrymi obyczajami" mają z reguły charakter moralny i zwyczajowy, nie da się określić zamkniętego ich katalogu. Dopiero zatem w konkretnej sytuacji możliwe jest przypisanie im określonej treści, poprzez ocenę konkretnego postępowania z punktu widzenia ukształtowanej, uczciwej postawy przedsiębiorców - przyjmując za miernik uczciwości ocenę zorientowaną na zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania konkurencji przez rzetelne i niezafałszowane współzawodnictwo pod względem jakości, ceny i innych pożądanych przez klientów cech oferowanych towarów i usług oraz poszanowanie pozycji konsumentów.

Przepis art. 3 ust. 1 ww. ustawy odsyła również do przesłanki *interesu klienta,* którą można rozpatrywać zarówno w ekonomicznym jak i pozaekonomicznym wymiarze.

Wskazać także należy, iż zgodnie z przepisem art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, czyny nieuczciwej konkurencji są bezprawnym działaniem przedsiębiorcy. Samodzielną przesłanką ich bezprawności jest bowiem art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

---

[6] np. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 13 listopada 1991 r., I ACr 411/91, Wokanda 1992/4, J. Szwaja w: Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji – Komentarz, Warszawa 2000, str. 122-133, R. Stefanicki, Dobre obyczaje w prawie polskim, Przegląd Prawa Handlowego, 2002/5;

[7] wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 marca 2005 r. , VI ACa 774/2004

[8] Ewa Łętowska, Prawo umów konsumenckich. Wydanie 2. Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2002, str. 215-216

[9] zob. A. Kraus, F. Zoll, Polska ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Poznań 1929, s. 26 i 171

[10] M. Kępiński, Problemy ogólne nowej ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, RPEiS 1994, nr 2, s. 7

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu – jako organ stosujący prawo – wykazuje, wskazując na przepis art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, iż konkretne działania (praktyki) Banku naruszały obowiązek prowadzenia działalności gospodarczej na zasadach poszanowania dobrych obyczajów oraz interesów klienta. Naruszenie przez Bank dobrych obyczajów stało się przyczyną do stwierdzenia przesłanki bezprawności postępowania, a po wykazaniu także naruszenia tym działaniem zbiorowego interesu konsumentów, do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Należy podkreślić, iż bezprawność działania Banku – polegała na naruszeniu dobrych obyczajów poprzez pobieranie opłat za wpłaty gotówkowe w bilonie, który zgodnie z art. 31 i 32 ustawy z dnia z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 1, poz. 2), jako znak pieniężny emitowany przez Narodowy Bank Polski, jest prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Bezprawność praktyki opisanej w sentencji decyzji – ***pobierania prowizji od wpłat gotówkowych na rachunki bankowe dokonywanych w banknotach i bilonie lub wyłącznie w bilonie, jeżeli bilonu jest powyżej 50 sztuk (w wysokości 1% pełnej kwoty wpłaty zrealizowanej w bilonie, lecz min. 10 zł).***

Praktyka polegająca na pobieraniu opłaty za wpłaty gotówkowe w dużych ilościach w bilonie godzi w dobre obyczaje i narusza interes konsumenta. Przepis art. 31 ustawy o Narodowym Banku Polskim stanowi, że znaki pieniężne emitowane przez Narodowy Bank Polski są prawnymi środkami płatniczymi na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 32 powoływanej ustawy, znakami pieniężnymi Rzeczypospolitej Polskiej są banknoty i monety opiewające na złote i grosze. Pobieranie przez Bank prowizji za przyjęcie gotówki w bilonie przy wpłacie na własny rachunek bankowy klienta jest nieuzasadnione gdyż prowadzi do odmiennego traktowania transakcji dokonywanych przy użyciu znaków pieniężnych w postaci banknotów oraz znaków pieniężnych w postaci bilonu. Należy podkreślić, że znaki pieniężne w postaci bilonu są takim samym środkiem płatniczym jak banknoty, a różnią się od nich jedynie materiałem, nominałami i użytecznością.

Mając na uwadze postępowanie Banku, należy także stwierdzić, iż dobrym obyczajem – wykształconym w toku wielu lat rozwoju handlu jest, iż zróżnicowana postać środka pieniężnego (monety i banknoty) nie stanowi dla przedsiębiorcy podstawy do różnicowania ceny towaru, usługi. Rodzaj używanego przez kontrahenta środka pieniężnego nie wpływa na koszt wykonywanej na jego rzecz czynności. Sprzeczne z zasadą uczciwości kupieckiej byłoby nakładanie na klienta, który posługuje się bilonem, dodatkowej opłaty tylko za to, iż dokonuje on danych operacji bilonem. Z punktu widzenia funkcji jaką spełnia pieniądz, znaczenie ma jego wartość nominalna, nie zaś to czy ma on postać banknotów czy bilonu. Dobrym obyczajem kupieckim jest również niepobieranie opłat za sam akt dokonywania zapłaty, czy jak w przedmiotowej sprawie, na rachunek prowadzony przez Bank, w którym wpłata jest dokonywana – jedynie w oparciu o rodzaj użytego przez klienta środka pieniężnego. Postępowanie takie byłoby bowiem postępowaniem sprzecznym, z powszechnymi zasadami i obyczajami charakterystycznymi dla tego rodzaju stosunków gospodarczych przynajmniej od 200 lat, kiedy w obiegu pieniężnym znalazły się banknoty. Skoro bilon jest takim samym prawnym środkiem płatniczym jak banknoty, a podmiot z którym dokonywana jest transakcja - w tym przypadku Bank - jako strona czynności nie

żąda opłat za dokonywanie transakcji w banknotach, nie jest on uprawniony również do pobierania opłat za takie same czynności, z tym że dokonywane monetami.

Mając na uwadze powyższe, zważyć należy także, iż Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 1 marca 2006 r. sygn. akt XVII Amc 93/04 uznał, za niedozwolone klauzule umowne wprowadzające opłaty za „inne czynności", związane z wpłatą gotówki. Wedle treści wydanego przez Sąd orzeczenia niedozwoloną klauzulą umowną było stosowanie przez bank klauzul tożsamych z postanowieniem o treści „wypłata gotówkowa/czekiem w placówce BZ WBK: konto 24 3,00 zł; Konto 23 Plus 3,00 zł; Konto 24 Prestiz 3,00 zł, Konto 24 X-tra Student 3,00 zł; Konto 24 Absolwent 3,00 zł; Konto a vista 3,00 zł". W uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sąd wskazał, iż czynności wypłaty gotówki wchodzą w skład świadczeń w ramach umowy rachunku bankowego i z tego względu nie mogą być obciążone dodatkową opłatą. Wyrok ten dotyczył, co prawda sytuacji gdy bank pobiera opłatę za prowadzenie rachunku bankowego i nie określił w umowie, że prowizja taka stanowi wynagrodzenie banku tylko za niektóre usługi świadczone w ramach umowy – tym niemniej w ocenie Prezesa Urzędu zasada zakazu pobierania opłat winna znaleźć zastosowanie również w przypadku gdy rachunek oszczędnościowy prowadzony jest bezpłatnie, a Bank różnicuje pobieranie opłat za dokonywane na niego wpłaty w zależności od tego czy wpłata dokonywana jest tylko w banknotach (wówczas usługa jest bezpłatna), czy bilonem (wówczas naliczana jest opłata). Czynności przeliczenia wpłacanych sum, nie należy traktować jako wykonywania dodatkowych usług. Czynność przeliczenia wpłacanej kwoty mieści się bowiem w ramach świadczonych przez Bank usług pobierania i wpłacania gotówki.[11] Co więcej, zgodnie z art. 66 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.), to właśnie na banku ciąży obowiązek przeliczania i sortowania banknotów i monet pochodzących z wpłat na rachunki bankowe.

Dobre obyczaje nakazują więc, aby bank nie utrudniał korzystania z rachunku bankowego przez klienta, a w szczególności nie uzależniał dostępności i ekonomicznej racjonalności transakcji tylko i wyłącznie w oparciu o fakt dokonywania transakcji gotówkowej z użyciem bilonu lub banknotów. Pobieranie od klientów opłaty za wpłatę gotówkową w bilonie, czyni taką operację ekonomicznie niekorzystną. Efektem wspomnianej praktyki jest ograniczenie funkcjonalności rachunku bankowego, poprzez utrudnienie konsumentowi posługiwania się bilonem, który w świetle obowiązujących przepisów stanowi prawny środek płatniczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Pobieranie opłaty za wpłaty gotówkowe w bilonie narusza tym samym interes ekonomiczny klientów banku.

W związku z powyższym, naruszenie przez Bank dobrych obyczajów i interesów klienta stało się przyczyną do stwierdzenia przesłanki bezprawności postępowania Banku w przedmiotowym zakresie.

Ad C)

Zgodnie z art. 22^1 k.c. *za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.*

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje definicji „zbiorowego interesu konsumentów", wskazując jednak w przepisie art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma

[11] Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 01.03.2006 r. , XVII Amc 93/04

indywidualnych interesów konsumentów. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów oznacza zatem narażenie na uszczerbek interesów znacznej grupy lub wszystkich konsumentów, poprzez stosowaną przez przedsiębiorcę praktykę, obejmującą tak działania, jak i zaniechania. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i zagrożeniu im. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy stwierdził, iż *nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów można wszcząć tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczbie potencjalnych konsumentów*[12].

Do stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest ustalenie, iż konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Jak podnosi się w doktrynie, w pojęciu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów mieści się także działanie przedsiębiorcy skierowane wprawdzie do oznaczonych (zindywidualizowanych), ale za to dostatecznie licznych konsumentów, o ile przy tym konsumentów tych łączy jakaś wspólna cecha rodzajowa. Należy zatem przyjąć, że zbiorowy interes konsumentów nie musi odnosić się do nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować, gdyż brak indywidualizacji nie sprzeciwia się możliwości wyodrębnienia kategorii bądź zbioru konsumentów o pewnych cechach.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem interesów potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów. Prezes Urzędu podejmując rozstrzygnięcia zawarte w niniejszej decyzji nie opierał się zatem na indywidualnych przypadkach przedstawianych przez konsumentów, a wziął pod uwagę działania Banku odnoszące się do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, a więc pewnej, potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów, biorąc za podstawę ustaleń i rozważań w głównej mierze materiał dowodowy dostarczony przez Bank, zawierający wykorzystywane w relacjach z konsumentami wzorce umowne. Każdy potencjalny klient banku, może więc znaleźć się w sytuacji w której bank zastosuje opisaną wcześniej praktykę. Działania Banku są podejmowane w stosunku do potencjalnie nieoznaczonego z góry i bardzo licznego kręgu podmiotów.

Jak już wykazano praktyki Banku wskazane w sentencji decyzji naruszały interes ekonomiczny konsumentów. Praktyki te ograniczały funkcjonalność oferowanego konsumentom produktu, poprzez ograniczenie ekonomicznej opłacalności dokonywania operacji wpłaty na rachunki bankowe za pomocą prawnego środka płatniczego w postaci bilonu oraz banknotów i bilonu w stanie nieuporządkowanym.

III. Rozstrzygnięcie decyzji. Stwierdzenie zaniechania stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

[12] wyrok SN z dnia 12 września 2003 r., I CKN 504/01, publ.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu, w przypadku, gdy przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy, wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

W trakcie postępowania, Bank zaprzestał stosowania kwestionowanych praktyk, polegających na pobieraniu prowizji od wpłat gotówkowych na rachunki bankowe dokonywanych w banknotach i bilonie lub wyłącznie w bilonie, jeżeli bilonu jest powyżej 50 sztuk (w wysokości 1% pełnej kwoty wpłaty zrealizowanej w bilonie, lecz min. 10 zł).

Bank w piśmie z dnia 10 marca 2008 r. poinformował o zmianie wzorców umownych i usunięciu z *Tabeli prowizji za czynności bankowe oraz opłat za inne czynności* prowizji wskazanej w sentencji decyzji z dniem 1 stycznia 2008 r., przekazując jednocześnie poświadczoną za zgodność z oryginałem uchwałę zarządu Banku z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie zmiany *Tabeli prowizji za czynności bankowe oraz opłat za inne czynności.*

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479^{28} § 2 kodeksu postępowania cywilnego. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Otrzymują:

1. **Getin Bank S.A.**
   Skrytka pocztowa 593
   40-950 Katowice
2. a/a